

ПЕРЕДМОВА

Актуальність дослідження. Сучасне українське суспільство, що потерпає від численних соціальних, економічних, освітніх і людських втрат, тим не менш зберігає потребу у фахівцях, які здатні закладати основи культури й освіти, любові експериментально-дослідна робота в групах дітей раннього віку; зростає кількість закладів дошкільної освіти з різноманітними освітніми послугами для дітей раннього віку та їхніх батьків. Увага до вивчення проблем раннього дитинства зумовлена тим, що саме цей період є вирішальним у найбільш інтенсивному цілісному розвитку дитини, що в подальшому є визначальним у розвитку особистості. Діагностичне вивчення стану роботи у групах дітей раннього віку в умовах ЗДО, здійснене лабораторією дошкільної освіти та виховання Інституту проблем виховання НАПН України упродовж 2019-2021рр., висвітлює тенденцію: переважна більшість (82%) опитаних вихователів українських закладів дошкільної освіти виявились неготовими до планування й організації конструктивного розвивального середовища в групах дітей раннього віку.

Отримані дані визначають гостру необхідність у перегляді сталих підходів до становлення й розвитку особистості в ранньому віці; у розробці якісного освітньо-методичного оснащення ЗДО для забезпечення оптимального рівня особистісного розвитку дітей раннього віку; в осучасненні дієвого науково-методичного інструментарію підготовки майбутніх вихователів дошкільної освіти до освітньої взаємодії з дітьми раннього віку та батьками вихованців.

Вибір теми дослідження пов'язаний і зі змінами на законодавчому рівні – Концепцією освіти дітей раннього та дошкільного віку (2020р.), Державного стандарту дошкільної освіти (нова ред. 2021р.), професійними стандартами вихователя та керівника закладу дошкільної освіти (2021р.), імплементації яких потребує оновлення стандартів підготовки бакалавра й магістра, і, як

наслідок, внесення змін в освітні програми підготовки здобувачів першого і другого рівнів вищої освіти зі спеціальності Дошкільна освіта.

На підставі вищезначеного констатуємо потребу в підготовці висококваліфікованих фахівців дошкільної освіти, здатних до ефективного психолого-педагогічного супроводу освітнього процесу в групах дітей раннього віку в умовах динамічних змін.

Актуальність теми дослідження зумовлена протиріччями між:

- усвідомленням на державному рівні важливості періоду раннього дитинства, як стратегічного, вирішального й визначального у становленні особистості, та соціальним ігноруванням реальних потреб і запитів дітей раннього віку;
- розробленим науково-методичним забезпеченням з актуальних питань розвитку дітей раннього віку та наявними в українській практиці підходами до психолого-педагогічного супроводу дітей раннього віку;
- запитом соціуму на фахівців, здатних супроводжувати розвиток дітей раннього віку, та врахуванням означених потреб в освітніх програмах підготовки здобувачів першого (бакалаврського) і другого (магістерського) рівнів вищої освіти.

Отже, наявність проблеми та виявлені суперечності актуалізували вибір теми дослідження.

Науковий апарат дослідження було визначено таким:

Об'єкт: фахова підготовка до психолого-педагогічного супроводу розвитку дітей раннього віку.

Предмет: змістово-методичне забезпечення підготовки майбутніх фахівців дошкільної освіти до психолого-педагогічного супроводу розвитку дітей раннього віку.

Мета: розробити, обґрунтувати та експериментально перевірити змістово-методичне забезпечення підготовки студентів спеціальності Дошкільна освіта

до здійснення психолого-педагогічного супроводу розвитку дітей раннього віку в умовах освітнього процесу закладу вищої освіти.

Завдання дослідження:

1. На основі теоретико-методологічного аналізу проблеми у філософії, психології, педагогіці визначити сутність і структуру підготовки майбутніх фахівців дошкільної освіти до здійснення психолого-педагогічного супроводу розвитку дітей раннього віку.
2. Визначити критерії, показники та продіагностувати рівні сформованості готовності майбутніх фахівців дошкільної освіти до психолого-педагогічного супроводу розвитку дітей раннього віку в умовах освітнього процесу закладу вищої освіти.
3. Обґрунтувати, апробувати й перевірити ефективність змістово-методичного забезпечення підготовки майбутніх фахівців дошкільної освіти до здійснення -педагогічного супроводу розвитку дітей раннього віку в умовах освітнього процесу закладу вищої освіти.

Наукова новизна результатів дослідження полягає в тому, що:

- уперше теоретично обґрунтовано та експериментально підтверджено ефективність змістово-методичного забезпечення підготовки майбутніх фахівців дошкільної освіти до психолого-педагогічного супроводу розвитку дітей раннього віку;
- уточнено змістові характеристики поняттєво-категорійного апарату дослідження, зокрема поняття: «фахова підготовка майбутніх фахівців дошкільної освіти»; «психолого-педагогічний супровід розвитку дітей раннього віку»; «готовність до психолого-педагогічного супроводу розвитку дітей раннього віку»; «змістово-методичне забезпечення підготовки майбутніх фахівців дошкільної освіти»;
- подальшого розвитку набули форми й методи взаємодії зі здобувачами вищої освіти з питань підготовки до психолого-

педагогічного супроводу розвитку дітей раннього віку впродовж аудиторного навчання та проходження виробничої практики на базі закладів дошкільної освіти.

Значущість на теоретичному рівні:

- опрацювання наукового тезаурусу з проблеми дослідження;
- обґрунтування змістово-методичного забезпечення з формування готовності майбутніх фахівців дошкільної освіти до психолого-педагогічного супроводу розвитку дітей раннього віку та визначення педагогічних умов його функціонування в межах навчальних дисциплін фахового спрямування;
- оновлення контенту робочих програм навчальних дисциплін та програм практик для студентів першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів вищої освіти у контексті наукової теми;
- оновлення тематики курсових, магістерських робіт і дисертаційних досліджень на здобуття наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності Дошкільна освіта за проблематикою наукової теми кафедри.

Значущість на практичному рівні:

- партнерство між викладачами кафедри та науковцями лабораторії дошкільної освіти і виховання Інституту проблем виховання НАПН України у підготовці фахівців у сфері дошкільної освіти щодо науково-методичного забезпечення теми дослідження: конференції, методологічні семінари, вебінари, майстерки;
- підготовка інструментарію та здійснення діагностичних зрізів готовності студентів першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів вищої освіти до психолого-педагогічного супроводу розвитку дітей раннього віку, оброблення результатів (констатувальний і контрольний етапи дослідження) та визначення перспективних напрямів роботи над науковою темою;

- реалізація змістово-методичного забезпечення психолого-педагогічного супроводу розвитку дітей раннього віку майбутніми фахівцями дошкільної освіти під час навчальної та виробничої практик;
- створення електронного ресурсу для здійснення психолого-педагогічного супроводу розвитку дітей раннього віку (для студентів, практиків і батьків);
- підготовка навчально-методичного комплексу (програма і методичні рекомендації) «Психолого-педагогічний супровід розвитку дітей раннього віку фахівцями дошкільної освіти».

Результати дослідження можуть бути використані у процесі фахової підготовки майбутніх вихователів у вищих закладах освіти; системі підвищення кваліфікації працівників закладів дошкільної освіти; у методичній роботі з педагогами ЗДО, авторам освітніх програм і навчально-методичних посібників з дошкільної освіти тощо.

Презентація. Основні положення та результати дослідження висвітлено у 109 статтях науково-педагогічних працівників кафедри дошкільної освіти; презентовано в 151 виступі на міжнародних, всеукраїнських і міських освітніх заходах; захищено 36 магістерських і 25 курсових дослідницьких робіт.